

NÁZEV ŠKOLY:	Masarykova základní škola a mateřská škola Melč, okres Opava, příspěvková organizace
ČÍSLO PROJEKTU:	CZ.1.07/1.4.00/21.2623
AUTOR:	Mgr. Lucie Čechovičová
NÁZEV:	VY_32_Inovace_Český_jazyk_2
ČÍSLO DUM:	2
TÉMA:	Jan Kollár
ROČNÍK:	8.
OBDOBÍ REALIZACE:	4/2012

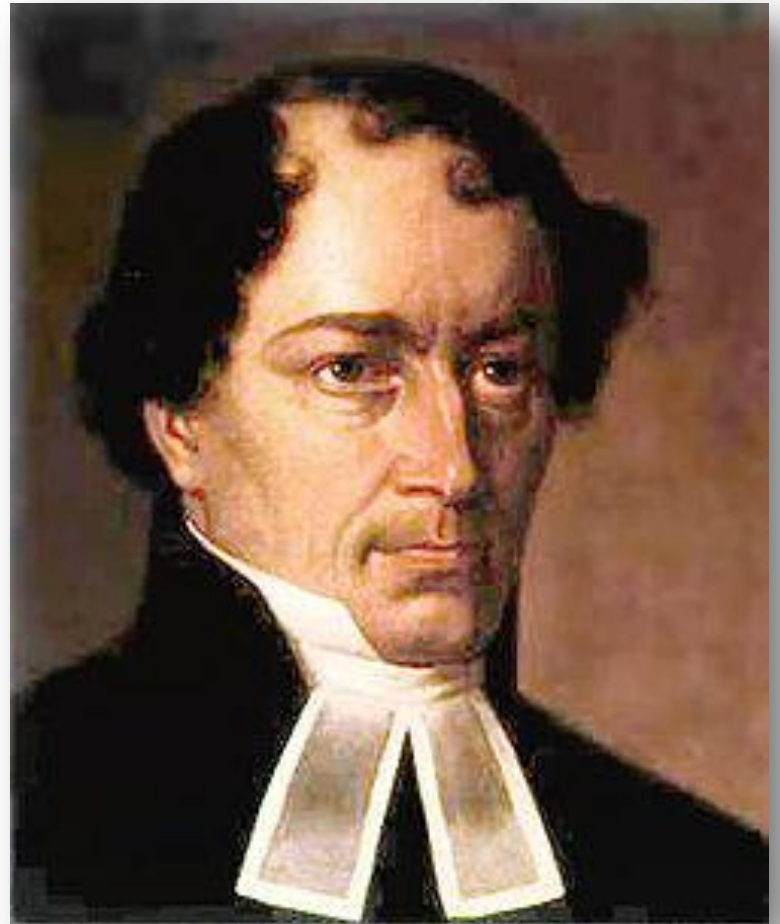
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anotace

- Prezentace je určena k výkladu učiva o Jánů Kollárovi. Prezentace pojednává o životě a stěžejní tvorbě významného slovenského autora, žáci získají přehled o jeho nejvýznamnějších dílech. Větší pozornost je věnována Slávy dceři. Prezentaci lze nejlépe využít k frontální výuce obohacené o rozbor ukázek.

Jan Kollár

(1793 – 1852)

- Byl básník, jazykovědec, sběratel lidové slovesnosti, historik a evangelický kněz slovenského původu, píšící česky, významná osobnost českého národního obrození.
- Propagátor idey slovanské vzájemnosti panslavismu.
- Narozen 29. 7. 1793 v Mošovcích v rodině rolníka.

Cesta za vzděláním

- Jeho otec neměl porozumění pro Kollárovu touhu po vzdělání.
- V letech 1807 – 1809 studoval mladý Kolár v Kremnici, po návratu domů ho dal otec vyučit řezníkem.
- To se však Jánu Kolárovi nelíbilo, proto odešel z domova.
- Studoval v Banské Bystrici. Poté odešel studovat teologii do Prešpurku.
- Pracoval jako vychovatel a studoval protestantskou teologii v Jeně (Německo).

Ján Kollár a evangelický kostel v Pešti, kde pôsobil 30 let

Setkání se svou životní múzou

- Pobyť v Německu ovlivnil jeho život.
- Poznal zde svoji budoucí ženu Frederiku Wilhelminu Schmidtovou, dceru německého pastora, do které se zamiloval.
- Kollár odešel po studiích do Pešti, ale ve své lásce vytrval a Wilhemina, kterou přezdíval Mína, se stala jeho celoživotní inspirací.
- Frederika se coby dcera bohyně Slávy Mína stala ústředním bodem jeho nejznámějšího díla.

- Přestože byla původem Němka, stala se pro Kollára předobrazem slovanské ženy a ve svých dílech ji povyšoval na slovanský ideál krásy.
- Jejich vztah došel naplnění až po sedmnácti letech odloučení, kdy se z nich konečně stali manželé.

Vznik panslavismu

- Byl také svědkem snah o národní a státní sjednocení Německa.
- I tato situace (možné ohrožení Slovanů německým živlem) přispěla k tomu, že se Kollár stal zastáncem tzv. všeslovanské myšlenky, kterou pak vtělil do své **Slávy dcery**.
- Panslavismus se opíral o ideu jednoty slovanských národů.
- Sám Kollár Slovaný viděl jako národ, který je tvořen 4 základními „kmeny“: českým, polským, ruským a ilyrským (jižní Slované). Tyto národy měly mít společný základ především v kulturní a duchovní oblasti.

Tvorba

Vědecká

- **O literárnej vzájemnosti mezi kmeny a nářečnými slávskými – 1837 –**
v této vědecké stati vyjádřil Ján Kolár svoji kulturní a částečně i politickou koncepci slovanské vzájemnosti

Kazatelská

- **Nedělní, svátečné a příležitostné kázně a řeči - 1831**

Básně

Básně – 1821 – sbírka básní obsahovala

4 části:

1 - Znělky aneb sonety

2 - Elegie

3 - Všelico

4 – Nápisy

Slávy dcera

- Slávy dcera vyšla poprvé v roce 1824.
- Její vydání však bylo označováno jako již 2. v pořadí, neboť šlo vlastně o přepracování a rozšíření jeho první sbírky pod názvem Básně.
- Inspirací díla byla Dantova *Božská komedie*.

Předzpěv

- V čele skladby se nachází předzpěv, který je vybudován na antickém časoměrném metru zvaném **elegické distichon**. Jedná se tedy o dvojverší skládající se z hexametru a pentametru.
- Předzpěv je především vyličením nešťastného osudu Slovanů. Je však zakončen apelací na vůli k činu a vírou v budoucnost.
- *Aj zde leží zem ta,
před okem mým
smutně slzícím,
někdy kolébka, nyní
národu mého rakev.
Čas vše mění, i časy,
k vítězství on vede
pravdu; co sto věků
bludných hodlalo,
zvrtně doba.*

Slávy dcera

- Další část pak tvoří znělky (sonety) psané slabičně přízvučným veršem.
- Obsahuje 645 sonetů.
- V 1. vydání obsahovalo předzpěv (je veršován v časomíře) a 150 sonetů.
- Ve 2. vydání přidal dva zpěvy (Léthé a Acherón – slovanské nebe a peklo).
- Sonety jsou rozděleny do tří zpěvů, nazvaných podle (kdysi slovanských) řek Labe, Dunaj a Sála.

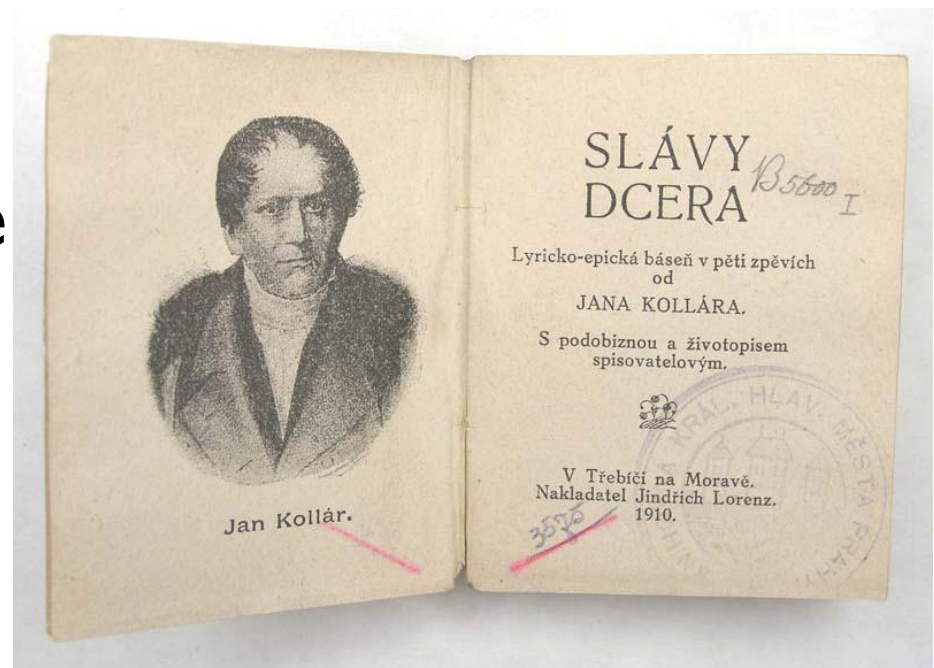
Slávy dcera

- Lyrickým mluvčím Slávy dcery je mladý člověk, který opouští svou lásku a vydává se na pout' slovanským světem.
- Tuto cestu začíná v krajině kolem řeky Sály a končí u Dunaje.
- Celá skladba je tak vlastně prolínáním se poezie milostné, společenské a reflexivní.
- Na jedné straně se tedy Kollár neustále obrací ke své milované Wilhelmině a na druhé se zamýšlí nad historickým údělem slovanského národa.

Slávy dcera

Slávy dcera je dílem do značné míry alegorickým.

Nejpatrnější je to v případě Míny, básníkovy milé, která je zároveň ztělesněním vlasteneckých ideálů, slovanské vzájemnosti a národního rozkvětu.

Léthé

V prvním místě slavských nebešťanů
Isknou se svatí v světle blýskavém,
tu jest Nestor s českým Václavem,
Lazar s tím, co zabit od Prušanů;
Nevský, Gljeb a Boris Rosianů,
polský Kazmír srbským se Savem,
všickni jako bratří v laskavém
plápolají stínu rajských stanů;
Stanislav se těší v Nepomuku,
Boleslav si s Husem třímají,
Uroš spolu s Vladimírem ruku.
Hlavy ctí jim věnec hvězdovatý,
ústa zvučným hlasem zpívají:
„Hallelujah, svatý, svatý, svatý!”

Acherón

Třetí ostrov, Helena mu jméno,
ve vodách těch stojí peklových,
na něm palác z křenců ledových,
jak tam nade Něvou, vystaveno.
V ledovně té tak je přestudeno,
že jen jeden z kluků d'áblových
bydlí v prostorách těch mrazových,
zamrzlý však od pat po temeno.
Chtěl, než Slávu podmaniti mocen
nebyl necamour ten francouzský,
ač jest slavskou krví celý zbrocen.
Švalíc v moře ho jak v Moskvě
škvařte
i tu, volám já pluk na ruský,
totě Napoleon Bonaparte.

Odkaz

- Kollár byl ve své době ideálem a inspirací především pro mladé čtenáře. Sám K. H. Mácha tvrdil, že právě Kollár patří k jeho nejsilnějším čtenářským zážitkům z české literatury.
- Jan Kollár tak výrazně ovlivnil vývoj českého myšlení a literatury a jeho filozofickými myšlenkami se nechal ještě inspirovat i T. G. Masaryk.

Citace

- http://cs.wikipedia.org/wiki/J%C3%AIn_Koll%C3%AIr
- <http://www.spisovatele.cz/jan-kollar#cv>
- http://www.google.cz/imgres?q=jan+koll%C3%AIr+sl%C3%A Ivy+dcera+rozbor&um=1&hl=cs&sa=N&tbo=d&biw=1024&bih=475&tbm=isch&tbnid=rlmWw4O4ofwZDM:&imgrefurl=http://www.oskole.sk/%3Fid_cat%3D4%26clanok%3D9872&docid=xQh_oSm3MWejeM&imgurl=http://www.oskole.sk/userfiles/image/slovensky%252520jazyk/kollar/kollar3.jpg&w=800&h=574&ei=cSGyULHPOsfMsgas9oHgBQ&zoom=1&iact=hc&vpx=11&vpy=136&dur=29&hovh=190&hovw=265&tx=159&ty=77&sig=104637869228443797870&page=1&tbnh=151&tbnw=246&start=0&ndsp=13&ved=1t:429,r:0,s:0,i:85
- <http://www.ulozto.cz/xjhyZ3h/jan-kollar-slavy-dcera-rozbor-doc>

-
- <http://urda.blog.sme.sk/c/82941/Vestci-a-proroci.html>